

„Kanon kulturowy Warmii i Mazur” to fundament, który umożliwia podjęcie się zrozumienia losów naszego regionu – przeszłości stosunkowo niedawnej, która dotyczy krain podobnych, a zarazem odmiennych pod względem religijnym, politycznym czy historycznym.

Czy zapoznanie się z podanymi poniżej propozycjami zapewni pozyskanie wszechstronnej i komplementarnej wiedzy o naszym regionie? Na pewno nie. To dopiero początek – ów niemal mityczny fundament [okiem archeologa ;)], na którym może powstać indywidualne wyobrażenie o przeszłości i minionych kulturach. Owa „wyobrażeniowa” budowla może być większa albo mniejsza. Bardziej rozbudowana, zaopatrzona w balkony, krążanki, pilastry i wykusze albo prosta i nieskomplikowana. Bardziej polska, niemiecka albo pruska. Bardziej wesoła lub bardziej ponura i przerażająca. Bardziej swoja lub bardziej obca. Wszystko zależy przede wszystkim od skali utożsamienia się z poszczególnymi punktami widzenia oraz od kolejnych dzieł, osób, miejsc i wydarzeń, z którymi się zaznajomimy. Dla niektórych, fundament pozostanie pusty albo przysłonięty ruinami. To wszystko warto sprawdzić samemu. Naprawdę.

Dzieła

1. Emilia Sukertowa-Biedrawina, *Mazurskie dole i niedole*, Warszawa 1947
2. Maryna Okęcka-Bromkowa, *Nad jeziorem bajka śpi*, Olsztyn 1962
3. Siegfried Lenz, *Muzeum ziemi ojczystej*, Warszawa 1991
4. Kazimierz Brakoniecki, Konrad Nawrocki, *Atlantyda Północy. Dawne Prusy Wschodnie w fotografii*, Olsztyn 1993
5. Max Toeppen, *Historia Mazur. Przyczynek do dziejów krainy i kultury pruskiej*, Olsztyn 1995
6. *Borussia. Ziemia i ludzie. Antologia Literacka*, red. Kazimierz Brakoniecki, Winfried Lipscher, Olsztyn 1999
7. *Mazury. Tradycja i codzienność*, wybór i posłowie Andreas Kossert, Olsztyn 2002
8. Kurt Obitz, *Dzieje ludu mazurskiego*, Dąbrówno 2007
9. *Mazury. Słownik stroniczy, ilustrowany*, red. Waldemar Mierzwa, Dąbrówno 2008
10. Andreas Kossert, *Prusy Wschodnie. Historia i mit*, Warszawa 2009

Osobowości

1. Albrecht Hohenzollern
2. Stanisław Hozjusz
3. Marcin Gerss
4. Richard i Fritz Skowronkowie
5. Michał Kajka
6. Seweryn Pieniężny

7. Walenty Barczewski
8. Emilia Sukertowa-Biedrawina
9. Kurt Obitz
10. Karol Małek

Miejsca

1. Elbląg – stare miasto
2. Frombork, pow. braniewski – kompleks katedralny
3. Gietrzwałd, pow. olsztyński – kompleks sanktuarium
4. Olsztynek, pow. olsztyński – Muzeum Budownictwa Ludowego
5. Ostrów, pow. giżycki – grodzisko
6. Reszel, pow. kętrzyński – stare miasto
7. Sudwa, pow. olsztyński – pomnik bitwy tannenberskiej/mauzoleum Hindenburga
8. Szestno, pow. mrągowski – kościół
9. Święta Lipka, pow. kętrzyński – kompleks sanktuarium
10. Żabinka, pow. giżycki – „Hegewald” – część kwatery polowej Heinricha Himmlera

Wydarzenia

1. Podbój ziem pruskich przez Krzyżaków (XIII w.)
2. Sekularyzacja zakonu krzyżackiego (1525 r.)
3. „Najazdy tatarskie” (lata 1656–1657)
4. Zabór Warmii i Pomorza przez Prusy (1772 r.)
5. Modernizacja państwa pruskiego (druga połowa XIX w.)
6. Objawienia gietrzwałdzkie (1877 r.)
7. I wojna światowa i odbudowa zniszczeń (1914 – lata dwudzieste XX w.)
8. Plebiscyt (1920 r.)
9. Wkroczenie Armii Czerwonej (1945 r.)
10. Akcja „Wisła” (1947 r.)